

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 18-10-29284 מר משה עזרא ואח' נ' הבחירות-חדרה חכמת עבאס

תיק חיצוני:

1 תיק עת"מ 18-10-29284

כבוד השופט גדעון גינת, שופט עמית

בפני:

1. חדרה בתנופה באמצעות מ"מ ב"כ הסיעה משה עזרא
2. העיר של כולנו באמצעות ב"כ הסיעה עו"ד נתן לביב
3. הליכוד באמצעות ב"כ הסיעה רוני קוחל
4. הירוקים והגמלאים באמצעות מ"מ ב"כ הסיעה חדוה יחזקאלי
5. למען אולגה והשכונות באמצעות מ"מ ב"כ הרשימה אילנית אוקנין
6. יחד למען חדרה באמצעות ב"כ הסיעה עו"ד טל אליהו

העותרים:

נגד

מנהל הבחירות-חדרה חכמת עבאס

המשיב:

2

עתירה מינהלית מיום 14.10.2018

בשם העותרים: עו"ד אתי מימון-חן
בשם המשיב: עו"ד סוזן משלב מוקלד, סגנית בכירה בפמ"ח (אזרח)

פסק דין

- 3
- 4 1. העותרות מבקשות להתמודד בבחירות הקרובות למועצת עיריית חדרה. בחוברת
- 5 שהוגשה על-ידיהן למנהל הבחירות ציינו את שם הרשימה המבוקש, אך לא כללו גם
- 6 את המילים בראשות פלוני אלמוני העומד בראשות הרשימה. מנהל הבחירות אישר
- 7 הכללת שם הרשימה כמובא בחוברת בלבד, ללא תוספות כלשהן, למעט האות
- 8 הרלבנטית, בפתק ההצבעה. העותרות טוענות, כי מן הראוי לבטל את החלטת מנהל
- 9 הבחירות, זאת מכיוון שפעלו תוך הסתמכות על החלטה שונה של מנהל הבחירות משנת
- 10 2013.
- 11
- 12 2. העובדות בהליך הנוכחי אינן שנויות במחלוקת בין בעלי-הדין. כל אחת
- 13 מהעותרות מבקשת שבפתק ההצבעה בו יעשה שימוש במועד הבחירות הקרוב
- 14 (30.10.18) יצויין לא רק שמה בצד האות או האותיות שאושרו לגביה, אלא גם יוספו

1 מתוך 6

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ענ"מ 29284-10-18 מר משה עזרא ואח' נ' הבחירות-חדרה חכמת עבאס

תיק חינוכי:

- 1 המילים 'בראשות... וכאן יבוא שמו של העומד בראש הרשימה'. את התוספת
- 2 'בראשות....' לא כללו העותרות בכינוי שם הרשימה בתייעוד שהוגש על-ידיהן למנהל
- 3 הבחירות. באת-כוח המשיב ציינה, כי שתי רשימות שאינן בין העותרות כאן כללו
- 4 בכינוי שהביאו בפני המשיב גם את התוספת שבמחלוקת, ולגביהן אישר המשיב את
- 5 פתק הבחירות בהתאם למבוקש. השאלה איננה, איפא, אם ניתן לכלול את התוספת
- 6 בשם או בכינוי של הרשימה המתמודדת בבחירות ובפתק ההצבעה, אלא האם זכאיות
- 7 העותרות לכלול את התוספת בפתק ההצבעה חרף האופן החסר בו ציינו את כינוי
- 8 הרשימה בתייעוד שהוגש על-ידיהן למנהל הבחירות.
- 9
- 10 3. סעיפים 35(ג) ו-(ה) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות) תשכ"ה-1965 קובעים,
- 11 כי רשימת מועמדים המוגשת כוללת את שמות המגישים, פרטיהם "וכינוי הרשימה
- 12 ושמות מועמדיה מפורשים כסדרם". לפי סעיף 51 לחוק הנ"ל "פתקי הצבעה יהיו
- 13 מודפסים על פי דוגמה שאישר מנהל הבחירות ועליהם אות, או כינוי ואות ותו לא".
- 14 הדגשות הוספו. מנוסח הוראות החוק לומדת באת-כוחו המלומדת של המשיב, כי פתק
- 15 ההצבעה בו נעשה שימוש על-ידי הבוחר ביום הבחירות אמור לכלול את הכינוי /שם
- 16 הרשימה, כפי שאושר על-ידי המשיב על בסיס התייעוד שהוגש לו על-ידי הרשימה, וכן
- 17 את האות או האותיות שנקבעו לגבי אותה רשימה על-ידי מנהל הבחירות, ואת אלה
- 18 בלבד. התוספת שמבקשות הסיעות העותרות עתה לא נכללו בכינוי שהביאו בפני מנהל
- 19 הבחירות בעת הגשת התייעוד מטעמן, ולכן, סבורה באת-כוחו המלומדת של המשיב, כי
- 20 בדין דחה המשיב את בקשתן לכלול התוספת המבוקשת בפתק ההצבעה. אני מבקש
- 21 להדגיש, כבר בשלב זה כי מנהל הבחירות לא העלה טיעון לגופו של עניין לפיו לו הייה
- 22 מוגש הכינוי עם התוספת לא הייה מקום לאשר אותו, כפי שלמעשה גם נלמד מאותן
- 23 שתי רשימות שכן כללו את התוספת בבקשה שהגישו למנהל הבחירות. ברור, לכן, שאם
- 24 בענייננו היו מוגשות הבקשות עם התוספת הרי מנהל הבחירות הייה מאשר אותן.
- 25
- 26 4. טענתן העיקרית של העותרות מובאת בפרק א' סעיף 1 (עמ' 2) לעתירה שם נכתב
- 27 כי "העותרות תטענה כי הסתמכו על החלטת מנהל הבחירות ממערכת הבחירות
- 28 הקודמת שהתקיימה בשנת 2013, לפיה מנהל הבחירות דאז מר רונן סגל אישר הוספת

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עתי"מ 29284-10-18 מר משה עזרא ואח' נ' הבחירות-חדרה חכמת עבאס

תיק חיצוני:

- 1 המילים "בראשות + שם העומד בראש הרשימה" לרשימות שהתמודדו בבחירות וזאת
 2 על אף שבשם הרשימה/ סיעה שאושר לא נכללה תוספת זו."
- 3 העותרות סמכו ידיהן בהקשר זה על תצהירו (14.10.18) של עו"ד נתן לבייב (שגם
 4 התייצב במועד הדיון בע"פ בעתירה הנוכחית, כאשר לא התבקשה חקירתו על-ידי הצד
 5 שכנגד), בו ציין כי הכינוי שאושר ב-2013 לרשימתו הייה 'עידן המהפך והאות נ'. עם
 6 זאת, אושר לרשימתו של עו"ד לבייב פתק הצבעה שכלל בנוסף לשם הנ"ל של הרשימה
 7 והאות, גם את המילים 'בראשות נתן לבייב'. שם, סעיפים 3-4 לתצהיר. עוד טענו
 8 העותרות, כי בשם-לב לכך שהוראות החוק והנחיות משרד הפנים לא השתנו מאז
 9 הבחירות הקודמות, הן "הסתמכו על נסיונם מהבחירות הקודמות ומסיבה זו בהגשת
 10 שם הרשימה כללו רק את שם הרשימה ולא בראשות מי העומד בראשה", פרק ד(1)
 11 לעתירה המתוקנת עמ' 4; סעיפים 5-8 לתצהיר לבייב.
 12
- 13 5. באת-כוחו המלומדת של המשיב לא הגישה תצהיר מטעם מנהל הבחירות של
 14 שנת 2013, ולא חלקה על התיאור העובדתי שהובא לגבי בחירות אלה בעתירה
 15 המתוקנת. בטיעון בע"פ (15.1018) טענה, כי ב-2013 חלה טעות (ללא ביסוס בתיעוד
 16 מתאים או בתצהירים) ומכל מקום היא סבורה כי הוראות החוק אינן מאפשרות תיקון
 17 בדיעבד של כינוי שניתן לרשימה, מחייבות התאמה מלאה בין הכינוי שאושר לתוכנו של
 18 פתק ההצבעה, ומכיוון שכך החלטת מנהל הבחירות מושא העתירה בדין יסודה.
 19
- 20 אני סבור, שאם מנהל הבחירות הנוכחי, או הממונים עליו במשרד הפנים, סברו שהייתה
 21 טעות בהנחיות או דרך פעולה שאושרה בעבר, הרי הייה עליהם להודיע על כך מבעוד
 22 מועד לנוגעים בדבר. זאת ועוד: סעיף 35(ג) לחוק הנ"ל כורך בנשימה אחת את המילים
 23 "כינוי ושמות מועמדיה". אינני משוכנע, שגם אלמלא אינטרס ההסתמכות, פרשנות
 24 לפיה הכינוי כולל גם את שמו של המועמד שבראש הרשימה היא פרשנות החורגת
 25 ממתחם שיקול הדעת המסור למנהל הבחירות
 26
- 27 6. ב-בג"צ 9098/01 ילנה גניס נ' משרד הבינוי והשיכון פ"ד נט(4) 241 22.11.04,
 28 פורסם בינבוי, כתב לענייננו הנשיא א' ברק (שם, סעיף 19 עמ' 284 מול ב' ו'):

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 29284-10-18 מר משה עזרא ואח' נ' הבחירות-חדרה חכמת עבאס

תיק חיצוני:

19. אינטרס ההסתמכות עובר במשפט הישראלי כחוט השני. חלקים ניכרים של המשפט הפרטי מבוססים עליו (ראו א' ברק חוק השליחות (כרך א) [46], בעמ' 180; ד' פרידמן, נ' כהן חוזים (כרך א) [47], בעמ' 151; ג' שלו דיני חוזים [48], בעמ' 161; ד' ברק-ארוז "הגנת ההסתמכות במשפט המנהלי" [משפטים כז (תשנ"ו-תשנ"ז) 17], בעמ' 22). כך היה הדין בעבר עת נהג עקרון המניעות, המבוסס על עקרון ההסתמכות. כך הדבר כיום, שעה שניתן לראות בהגשמת אינטרס ההסתמכות חלק מעקרון תום-הלב. מהמשפט הפרטי הועבר אינטרס ההסתמכות למשפט הציבורי (ראו S.J. Schonberg Legitimate Expectations in Administrative Law [55]). אכן, הרשות הציבורית היא נאמן הציבור. מנאמנותה של הרשות הציבורית נזרת חובתה לפעול בהגינות, ביושר, בסבירות ובמידתיות. מאלה נלמדת חובה להתחשב באינטרס ההסתמכות של הפרט. על בסיס זה נבנו דיני ההבטחה המינהלית, דיני המכרזים, דיני הסופיות המינהליים, דיני ההנחיות המינהליות ודיני הבטלות היחסית (ראו ברק-ארוז, שם). הם הבסיס לצורך להבטיח בחקיקה (בין חקיקה ראשית ובין חקיקת משנה) הוראות מעבר כדי להגן על האינטרסים של מי שסמכו על הדין הקודם. בוודאי כך כאשר האדם מסתמך על זכות שהוענקה לו (אם בחקיקה ראשית, אם בחקיקת משנה ואם בפעולת מינהל אחרת), וזו נשללת ממנו לא רק מעתה ואילך (ובלא הוראת מעבר כלשהי) אלא אף למפרע. הפגיעה באינטרס ההסתמכות מגיעה במצב דברים זה לשיאה. ביסוד ההגנה על אינטרס ההסתמכות מונחים שיקולים מוסריים ותועלתניים כאחד. כמובן, כוחו של אינטרס ההסתמכות אינו מוחלט. אין הוא שיקול יחיד. יש לאזן בינו לבין אינטרסים אחרים, הפועלים לכיוונים אחרים, עם זאת לעולם יש להתחשב בו ולתת לו את משקלו היחסי הראוי (ראו ברק בספרו הנ"ל, פרשנות החקיקה [43], בעמ' 470). "הדגשה הוספה".
7. בסיכום מאמרה של פרופ' דפנה ברק-ארוז 'הגנת ההסתמכות במשפט המנהלי', משפטים כרך כ"ז חוב' 1 עמ' 69-68 נאמר, בין השאר, לענייננו:
- "מעמדו המוגן של אינטרס ההסתמכות במשפט המנהלי ניתן לביסוס באמצעות פנייה לשיקולי תועלת וצדק כאחד. נוסף על כך, תומכים בו שיקולים שעניינם האפיונים המיוחדים למערכת-היחסים שבין האזרח לשלטון. במשפט הפרטי, ההגנה על ההסתמכות מתמקדת במערכות-יחסים דו-צדדיות, אשר בהן צריך לאזן בין האינטרסים של שני הצדדים (הצדדים לחוזה או לקשר שבמסגרתו הוחלפו מצגים). לעומת זאת, במשפט המנהלי ההגנה על ההסתמכות משפיעה לא רק על הצדדים המידיים (הרשות המנהלית והפרט), אלא גם על האינטרס הציבורי במדיניות יעילה והוגנת. ... מלכתחילה האינטרס הציבורי מחייב הגנה על ההסתמכות (לרשות יש עניין ביכולת להשפיע על התנהגות של גורמים פרטיים והיא נותנת תמריצים שמטרתם לגרום להסתמכות). ... יש מקום לטענה, שההגנה על ההסתמכות צריכה להיות מובנת כאחד המרכיבים של האינטרס הציבורי.
- "במרכז הדיון עמדה הטענה, שהגנת ההסתמכות היא עיקרון שחשוב לשמור עליו במסגרת פעולותיו של המנהל הציבורי. הצידוקים להגנת ההסתמכות במשפט המנהלי אינם רק צידוקים "חיצוניים" הנובעים מן המשפט הפרטי באותם מצבים שבהם הרשות פועלת בתחומי החוזים והנזיקין. הגנתה של ההסתמכות נתמכת גם, ואולי קודם-כל, על-ידי צידוקים "פנימיים" שלחלקם אופי חוקתי...

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 18-10-29284 מר משה עזרא ואח' נ' הבחירות-חדרה חכמת עבאס

תיק חיצוני:

- 1 הלכה למעשה, כללים רבים של המשפט המנהלי אכן מגינים על ההסתמכות. כלי
 2 דוקטרינרי חשוב שנעשה בו שימוש הוא עילת הסבירות". הדגשות הוספו.
 3
- 4 8. אחרי ששקלתי את הכתוב בעתירה המתוקנת ובכתב התשובה ואת הטענות
 5 בעל-פה של באי-כוח בעלי-הדין (15.10.18) לרבות תיעוד משלים שהוגש ביום 17.10.18,
 6 אני סבור, כי טענת ההסתמכות של העותרות בדין יסודה. העותרות יכלו לצאת
 7 מההנחה, כי הדין וההוראות הרליבנטיות של המינהל לא השתנו מאז בחירות 2013.
 8 המשיב לא הודיע מעולם, כי דרך הפעולה שנקטה על-ידיו בחדרה ב-2013 בטעות
 9 יסודה. המונח טעות, נשמע לענייננו לראשונה רק במהלך הדיון בעי"פ בעתירה. כאשר
 10 הגשת מועמדות לבחירות לרשויות המקומיות כוללת גם לא מעט הוראות טכניות,
 11 רשאיות היו העותרות, על סמך נסיון ברשות המקומית חדרה, לצאת מתוך הנחה, כי
 12 הכללים שחלו בעבר, תקפים גם לקראת בחירות סוף חודש אוקטובר 2018. לא היתה
 13 כל סיבה שמי מהעותרות תצא מתוך הנחה שעליה לפעול בדרך שונה מזו המתוארת
 14 בתצהירו של עו"ד נ' לבייב, דהיינו ציון כינוי הרשימה המבוקש בחוברת המוגשת למנהל
 15 הבחירות, תוך כוונה שהתוספת 'בראשות... העומד בראש הרשימה' תיכלל בפתק
 16 ההצבעה הגם שתוספת זו אינה כלולה בכינוי שבחוברת שהוגשה. אם סבר המשיב,
 17 שהפרקטיקה שהיתה נהוגה בעבר, בטעות יסודה, הייה עליו לנקוט בצעדים הדרושים
 18 כדי להבהיר עמדה זו לנוגעים בדבר, מבעוד מועד. משלא נעשה הדבר, זכאיות העותרות
 19 לסעד.
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 29284-10-18 מר משה עזרא ואח' נ' הבחירות-חלרה חכמת עבאס

תיק חיצוני:

- 1
- 2 9. אני מקבל את העתירה. החלטות מנהל הבחירות מושא העתירה בטלות. כל
- 3 אחת מהעותרות רשאית להגיש למנהל הבחירות עד שעה 1400 ביום א' 21.10.2018
- 4 בקשה לתיקון הכינוי / שם הרשימה / הסיעה באופן שיכלול גם את התוספת
- 5 'בראשות...העומד בראש הרשימה'. מנהל הבחירות יחליט לגבי כינוי הרשימה ופתק
- 6 ההצבעה על בסיס בקשת התיקון שתוגש כאמור.
- 7
- 8
- 9 10. אני מחייב את מנהל הבחירות לשלם לעותרות (ביחד) את הוצאות המשפט בעתירה
- 10 וכן שכ"ט עו"ד בסך 10000 (עשרת אלפים) ₪, להיום.
- 11
- 12 ניתן היום, ט' חשוון תשע"ט, 18 אוקטובר 2018, בהעדר הצדדים.
- 13

גדעון גינת, שופט עמית

- 14
- 15
- 16
- 17